

Nr 9a/1968-69.

LAGUTSKOTTETS betänkande nr 9a/1968-69 med anledning av landstingsmannen Alarik Häggblom m.fl:s lagmotion med förslag till landskapslag angående ändring av landskapslagen om rätt att idka näring i landskapet Åland. (Motion nr 15/1968).

Landstinget, som i ärendet mottagit lagutskottets betänkande nr 9/1968-69 och stora utskottets betänkande nr 9/1968-69, har i ärendet inbegärt nytt utlåtande av lagutskottet. Med anledning härav får utskottet värdsamt anföra följande:

Då stora utskottet föreslagit antagande av den i motionen föreslagna landskapslagen i reviderad form, vill lagutskottet icke motsätta sig antagande av en lagändring till de delar utskottet enligt vad nedan framhålls kan omfatta förslaget.

I motiveringen framhåller stora utskottet, att det vore av betydelse att landskapsstyrelsen skulle föra ett register över näringsidkare i landskapet på grund av de uppgifter, som årligen avgives härom av polismyndigheterna. I Mariehamn avgives dessa uppgifter rätteligen av magistraten. Lagutskottet vill för sin del omfatta detta uttalande.

Beträffande lagförslagets enskildheter vill utskottet anföra följande:

4 §. Stora utskottet har i sitt förslag medtagit motionärernas 2 mom. men uteslutit 3 mom. Lagutskottet omfattar detta ställningstagande men har, närmast av redaktionella skäl, föreslagit en annan lydelse av 2 mom. Utskottet anser det betydelsefullt att åtminstone den i utskottets tidigare betänkande berörda frågan om den fortsatta giltigheten av landskapsstyrelsens dispensbeslut klarlägges. Det nuvarande oklara tillståndet synes medföra en rent negativ inställning till många ansökningar om dispens för näringsutövning just på den grund, att beviljande av dispenser blir gällande på ett sätt, som ställer icke-ålämningar i en bättre ställning än en ålämning, som efter bortflyttning från landskapet förlorar sin hembygdsrätt efter fem år. När det gäller juridiska personer är detta missförhållande ytterligt markant - en juridisk person kan tänkas bibehålla sin på grund av dispens gällande rätt att idka näring i landskapet under flera hundra år. I sitt beslut av den 6 juli 1956 anför dock Republikens President att självstyrelselagen icke förutsätter samt att det jämväl vore i strid med näringsfrihetens grundsats, "att rätten att idka näring kunde begränsas till tiden eller tillstånd till näringsutövning återkallas i andra fall än de, varom stadgas i lagarna och förordningarna om reglementerade näringar." (ÅD VIII s. 379). Avsikten med det nu föreslagna stadgandet är att åtminstone bereda landskapsstyrelsen möjlighet att bevilja begränsade tillstånd i det fall, att veder-

börande sökande icke önskar ett för all framtid gällande tillstånd.

Det synes utskottet på sakliga grunder riktigt att denna möjlighet införes genom ett uttryckligt stadgande så att friare konkurrens kan åstadkommas i de fall, då detta är betydelsefullt. Som det nu är, kan landskapsstyrelsen uppenbarligen inte medgiva tillstånd i många fall, då det vore uppenbart behövt. Det vore dessutom i vissa fall till nytta för det åländska näringslivet om företagare i större utsträckning än hittills kunde tillåtas verka inom landskapet i sådana branscher, som på ett ändamålsenligt sätt kompletterar i landskapet existerande företag. Kunde sådana företagare till en början erhålla ett begränsat tillstånd så skulle en sådan utveckling kunna styras på lämpligt sätt.

Utskottet har funnit, att det föreslagna momentet inte bör anses strida mot näringsfrihetens grundsats. Då det dessutom inte avser att ge landskapsstyrelsen möjlighet att i allmänhet begränsa beviljade tillstånd och allra minst att återkalla beviljade tillstånd, anser utskottet att stadgandena i självstyrelselagens 4 § icke utgör hinder för antagande av stadgandet. Då stadgandet dessutom närmast tar sikte på beviljande av tillstånd till näringsutövning för företagare, som är verksam i riket och endast för ett visst uppdrag, t.ex. ett entreprenadarbete, önskar utöva näring i landskapet, talar också starka praktiska skäl för en sådan tolkning av stadgandena.

Uteslutningen av det i motionen föreslagna 3 mom. omfattar utskottet på den grund, att det i momentet ingående stadgandet uppenbarligen står i strid med 4 § självstyrelselagen.

9 §. I 1 mom. har stora utskottet infört den i motionen föreslagna ändringen. Utskottet omfattar förslaget i detta avseende.

Beträffande 2 mom. anser utskottet, att stadgandet avser att utvidga de fall, då näringsutövning förutsätter anmälan, måhända i så stor utsträckning, att däri kan inkluderas också fall, då det alls icke är fråga om näringsutövning i den mening den i 1 § ingående definitionen fastställer. Då likväl i 3 § stadgas om förutsättningarna för icke-ålännings näringsutövning med hänvisning till vad i landskapslagen stadgas om rätt att idka näring på grund av anmälan eller tillstånd, medför ett införande av detta stadgande att innebörden av 3 § förändras så, att den inte mera kommer att överensstämma med stadgandet i 4 § självstyrelselagen. På denna grund anser utskottet, att 2 mom. bör utgå.

Utskottet har i detta sammanhang övervägt att uteslut ur 2 mom. stadgandena om vara, som produceras i landskapet, och begränsa momentet till utförande av tjänster, men finner icke ens denna möjlighet till ändring av 9 § möjlig.

I och med att utskottet funnit nödvändigt stryka det föreslagna 2 mom. anser utskottet det 3 mom., som avser komplettering av stadgandet i 2 mom., vara obehövt. Detta moment innehåller dessutom stadganden som beröra s.k. cabotagerätt (jmf. FFS 287/67) och lufttrafik vilket är angelägenheter, som faller utanför landskapets lagstiftningsbehörighet. Stadgandet om biltrafik borde, om det anses behövt, införas i landskapslagen om motorfordon. Det överensstämmer med vedertagen tolkning av bestämmelserna om yrkesmässig trafik utanför trafikområdet. Utskottet anser dock att det icke är påkallat att ensidigt reglera dessa frågor från landskapets sida till förmån för främmande trafikidkare.

Det 5 mom. kan, sedan utskottet föreslagit uteslutning av mom. 2 och 3 antagas i den lydelse det har i gällande lag, då den i motionen föreslagna omstiliseringen uppenbarligen är orsakad av införandet av sagda nya moment.

10 §. I stadgandet har orden "i landskapet" införts. Ehuru utskottet anser denna begränsning också annars gällande på grund av landskapslagens giltighetsområde, vill utskottet inte motsätta sig ett sådant förtydligande.

Under behandlingen i utskottet har följande avvikande meningar framförts:

Viceordföranden Persson ansåg, att Landstinget borde omfatta lagutskottets tidigare förslag om förkastande av motionen och hemställning hos landskapsstyrelsen om framställning med förslag till en lagändring i det syfte motionen avser. Därigenom skulle denna betydelsefulla lagstiftningsfråga få den grundliga behandling, som lagutskottet avsåg och alla möjligheter att tillvarata det nationalitetsskydd, som självstyrelselagen medger, bli beaktade.

Ledanoten Bertel Boman ville omfatta 9 § 2 mom. men ansåg liksom utskottet, att 3 mom. i sagda paragraf kunde utgå.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet värdsamt föreslå, att Landstinget måtte antaga lagförslaget i följande lydelse:

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av landskapslagen om rätt att idka näring i landskapet Åland.

=====

I enlighet med Ålands landstings beslut ändras 9 och 10 §§ landskapslagen den 10 april 1957 om rätt att idka näring i landskapet Åland (11/57) samt fogas till lagens 4 § ett nytt 2 mom. såsom följer:

4 §.

Har tillstånd beviljats på grund av ansökan, som gäller viss till

-4-

sin omfattning bestämd uppgift, upphör tillståndet att gälla sedan denna uppgift slutförts.

9 §.

Näringsidkare, som inrättar avdelning eller filial på annan ort än den, där hans huvudrörelse är belägen, skall anmäla härom hos vederbörande myndighet på den ort, där avdelningen eller filialen förlagts, och tillika uppgiva vem som kommer att förestå denna rörelse samt var huvudrörelsen bedrivs. Lag samma vare, där den, som icke är bosatt på Åland, härstädes inrättar avdelning eller filial av sin utom landskapet bedrivna näringsrörelse.

(Uteslutning).

Skall näringsrörelse förestås av annan än den, vilken anmälts såsom rörelsens innehavare eller föreståndare, bör anmälan göras därom på sätt tidigare är sagt.

I de uti denna paragraf onförmälda fall är rörelsens föreståndare skyldig att på rörelsens vägnar svara i rättegång, som av rörelsen för-
anledes.

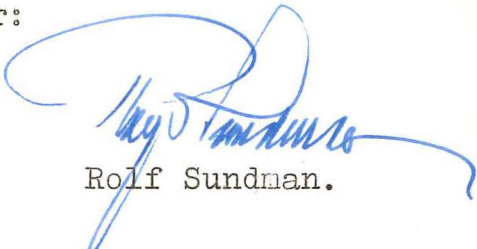
10 §.

Den, som upphör med utövande av näring i landskapet, bör hos den i 6 § onförmälda myndigheten därom göra skriftlig anmälan:

Mariehamn, den 20 december 1968.

På lagutskottets vägnar:

Nils Dahlman

Rolf Sundman.

Närvarande i utskottet: ordföranden Nils Dahlman, viceordföranden Eliel Persson samt ledamöterna Bertel Boman, Karl Sundblom och Edw. Östling.